مذاکرات وین دو گره اصلی دارد؛ اول نپذیرفتن لغو ۱۵۰۰ تحریم توسط آمریکا و دوم تلاش برای راستی‌آزمایی غیرواقعی ۲۴ ساعته!

خطر نمایش راستی‌آزمایی

مذاکرات مجاورتی با مشارکت ایران، اعضای ۱+۴ و با حضور تیمی از ایالات‌متحده با فشردگی پیگیری می‌شود و تلاش‌ها به‌منظور رسیدن به یک نقطه اشتراک و قابل قبول برای طرفین ادامه دارد. ایـــران همچنان خواهان رفع کلیـــه تحریم‌ها اعم از تحریم‌های ذکرشده در متن برجام و حدودا ۸۰۰ تحریم بعدی است که دونالد ترامپ طی حدودا ۲/۵ ســـال اعمال کرده و درمقابل جو بایدن و تیم امنیتی-دیپلماتیکش نمی‌توانند به این سادگی‌ها از تحریم دل بکنند و به قول و قرارهای قبلی خود پایبند باشند. آمریکایی‌ها البته این روزها در نقطه‌ای قرار گرفته‌اند که به دلایل متعدد ادامه وضع موجود را به صلاح خود ندیده و می‌خواهند هرچه زودتر از این بن‌بست سیاسی-امنیتی خارج شوند.

زمان به نفع ایران است!

شاید بهترین و دقیق‌ترین عنوانی که بتوان برای شرایط این روزها ذکر کرد، همین تیتر «زمان به نفع ایران است» باشد؛ عنوانی که دلایل میدانی مهمی برای آن وجود دارد و به‌خاطر همین دلایل هم هست که شاید بایدن خروج از شرایط کنونی ولو به رفع تحریم را بر تداوم وضع موجود ترجیح دهد.

۱ اصلی‌ترین و مهم‌ترین مساله‌ای که مانع تداوم وضع موجود برای بایدن اســـت، ناکارآمد شـــدن ابزار تحریم است. از تابستان گذشته و در اوج فشار حداکثری و دقیقا در زمانی که هنوز شکست ترامپ در انتخابات مشخص نبود، صادرات نفت ایران رو به فزونی گذاشت و درآمدهای ایران به دوران قبل از تحریم هر روز نزدیک و نزدیک‌تر شد. چنانکه در شهریورماه رویترز که به‌نام رسانه تحریم شـــناخته می‌شود، اعتراف کرد که فروش نفت و میعانات ایران مرز یک میلیون بشکه در روز را رد کرده است. این وضعیت و تـــداوم آن بود یا نبود تحریم را در بازه زمانی نه‌چندان طولانی بلاموضوع می‌کند و همین هم‌عاملی برای تغییر در مواضع آمریکا می‌تواند باشد. چنانکه در ابتدای دهه ۹۰ همین مسیر را تجربه کردند و جواب گرفتند. جامعه ایرانی با حرکت سینوسی تحریم و کم و زیاد شـــدن و البته به‌مدد نابلدی مدیران دولت و حرکت در مسیر شرطی شدن، حالا به‌هم ریخته‌اند و ساده‌تر از گذشته تحت تاثیر قرار می‌گیرند.

۲ ایران در ایام تحریم فشـــارهای سنگینی را تجربه کرده و ناچار به یافتن راه‌هایی برای خروج از این شـــرایط شده است. یکی از راه‌هایی که اکنون پیش‌روی ایران است، تحکیم ارتباط با کشورهایی است که در قطب‌بندی جهانی مقابل آمریکا تعریف شده و این روزها یک جبهه بسیار بزرگ و عظیم درمقابل ایالات‌متحده تدارک دیده‌اند. کاخ‌سفید درواقع می‌داند زهر چین و روســـیه با حضور ایران بسیار بیشـــتر می‌شود و از نظر ژئوپلیتیک هم از شرق آســـیا تا غرب خاورمیانه را تقدیم رقیب کرده است. این علاوه‌بر فرصت بزرگی است که ایران در مسیر قراردادهای بلندمدت با چین و روســـیه و... به‌دست می‌آورد و اساســـا می‌تواند نه‌تنها برای عبور از تحریم که اسباب توسعه خود را نیز به‌دست آورد.

۳ ذخایر اورانیوم و آب‌سنگین ایران هر روز بیشتر می‌شود؛ چیزی که ایالات‌متحده برداشـــت تهدیـــد از آن دارد. مضاف‌بر این، ایران درحدود یک‌سالی که همه محدودیت‌های برجامی ازجمله محدودیت‌های تحقیق و توسعه را کنار گذاشته، دســـتاوردهای قابل‌توجهی در زمینه علـــوم مربوط به صنعت هسته‌ای کسب کرده اســـت. همین دیروز تولید انبوه و کامل زنجیره ۱۶۴ تایی ماشـــین ir ۶ و زنجیره ۳۰ تایی ماشـــین ir ۵ با ســـو ۱۰ و زنجیره ۳۰ تایی ماشـــین ir ۶s با سو ۶ و تست مکانیکی ماشـــین ir ۹ با سو ۵۰ در سایت غنی‌سازی آغاز شد که خب تقریبا همه آنها فراتر از تعهدات برجامی ایران اســـت و می‌تواند منشـــأ تحولات بزرگی در این حوزه برای کشور باشد. آمریکا می‌خواهد هرچه زودتر مســـیر این حرکت مسدود شده و تمام فعالیت‌ها مخصوصا در عرصه تحقیق و توســـعه متوقف شـــود. حتی برخی اخبار گویای این است که ایالات‌متحده در مذاکرات گفته که ایران باید دستاوردهای جدید خود در عرصه ماشین‌های غنی‌ســـازی را اساسا نابود کند. این مساله وقتی جدی‌تر می‌شود که آمریکا می‌داند با فرارسیدن موعد سه‌ماهه ذکرشـــده در توافق اخیر ایران با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی تمامی دسترسی‌های تعریف‌شده در پروتکل الحاقی و همچنین بازرسی‌های فراپروتکلی منتفی خواهد شد و به‌عبارتی چشمان دنیا بر دستاوردهای ایران بسته می‌شود. از این‌رو حتی بیشتر از قبل عجله دارد تا اقدامی برای توقف ایران انجام دهد.

۴ آخرین دلیل وجهه سیاســـی دارد؛ ایالات‌متحده می‌داند که در این ســـال‌ها با حماقـــت ترامپ بدبینی‌ها در ایران نســـبت‌به آمریکا بسیار تشدید شده و تمام تلاش‌هایی که اوباما و تیمـــش برای تغییر نظر ایران انجام داده بودند دود شـــد و به هوا رفت. بایدن ازســـوی دیگر به‌خوبی می‌داند که انتخابات در ایران نزدیک اســـت و هر آن ممکن اســـت فرد یا گروهی پیروز رقابت‌های خردادماه شود که نسبت‌به آمریکا بسیار بدبین است و اساسا حاضر نیست توصیفات غیرواقعی چون «هل لی من توبه» برای کاخ‌سفیدنشـــینان به‌کار ببرد. از این‌رو مایل است تا برای جلوگیری از تغییر بیشتر در ایران تلاش کند و نظر مردم ایران را نیز نسبت‌به ایالات‌متحده تغییر دهد تا شاید فشار از پایین مانع تداوم بی‌اعتمادی سنگین در سطح حاکمیت و دولت شود.

طرفین همچنان از هم فاصله دارند

باوجود آنچه در بالا گفته شـــد، به‌نظر می‌رسد طرف آمریکایی همچنان با نقطه‌ای که باید در آنجا بایستد، فاصله دارد. اگر فرضا اظهارنظر ۱۹ فروردین ند پرایس، سخنگوی وزارت امورخارجه آمریکا مبنی بر اینکه «ایالات‌متحده آماده برداشتن تحریم‌های ناسازگار با برجام است» را مبنای نظر قرار دهیم و فرض کنیم که آمریکا از مواضع قبلی خود کوتاه آمده، بازهم چالش بزرگی در میان است. آنچنان که می‌دانید، دونالد ترامپ در ۱۸ اردیبهشت ۹۷ با امضای یک دســـتور اجرایی فرمان بازگشت حدودا ۷۵۰ تحریم تعلیق‌شـــده در توافق هسته‌ای را صادر کرد و سپس با آغاز فشار حداکثری به‌تدریج تقریبا همین تعداد تحریم جدید را به بهانه‌های مختلف و با برچسب‌هایی چون تروریسم و حقوق بشر بر ایران اعمال کرد؛ بدین معنا که حالا حدودا ۱۵۰۰ تحریم در دایره سیاست فشار حداکثری بر ایران اعمال شده است. بنا به دســـتور رهبر انقلاب، مسئولان دولتی تا به امروز یک‌صدا گفته‌اند که اگر قرار است توافقی صورت بگیرد، باید همه ۱۵۰۰ تحریم به‌صورت یکجا و بدون استثنا برداشته شود؛ حرفی که البته مغایر اظهارنظر اخیر ند پرایس است. واکاوی اظهارات سخنگوی وزارت امـــور خارجه ایالات‌متحده گویای این اســـت که آمریکا می‌خواهد تحریم‌های هسته‌ای برجامی و فرابرجامی را برداشته و تحریم‌هایی که تگ‌های متفاوتی چون تروریسم و حقوق بشر دارند را همچنان حفظ کند؛ اقدامی که اولا خلاف بازگشت از مسیر سیاست فشار حداکثری است و ثانیا با درنظر گرفتن تحریم‌های سنگینی چون تگ تروریستی بر بانک مرکزی عملا امکان هرگونه بازگشت به گذشته و دوران برجام را منتفی می‌سازد. از این‌رو در این نقطه یک افتراق بزرگ وجود دارد و به‌نظر می‌رســـد تا زمانی که آمریکایی‌ها از موضع بی‌راه خود کوتاه نیایند، توافقی در کار نخواهد بود، چنانکه روز گذشته افرادی چون سیدعباس عراقچی و سعید خطیب‌زاده نیز بر آن تاکید کردند.

آمریکا به‌دنبال رفع بخشی از ۱۵۰۰ تحریم

در این خصوص البته یک نکته مهم وجود دارد؛ تیم دیپلماتیک آمریکا در موارد مشابه مداوم گفته‌اند که به دلایل شرایط داخلی و فشارهای گروه‌هایی چون جمهوری‌خواهان کنگره، لابی‌های صهیونیستی، سعودی و... امکان انعطاف بیشتر را ندارند و حتی کار را به جایی رسانده که ایران بر سر یک دوراهی قرار گرفته که آن هم پذیرش همین شرایط نصفه‌ونیمه یا منتفی شدن کل توافق بوده اســـت. باید گفت بنا به همان دلایلی که در ابتدا ذکر شد، امروز شرایط دقیقا برعکس است و زمان اکنون به نفع ایران است و کوتاه آمدن در هر مرحله‌ای می‌تواند خســـارت زیانباری برای کشور به‌دنبال داشته باشد. برخی البته ممکن است تصور کنند تیم ایرانی به‌دلیل نزدیک شدن به انتخابات ممکن است چنین شرایطی را پذیرفته و قبول کند که تحریم‌ها به‌صورت نصفه‌ونیمه برطرف شوند تا توافق دردسترس قرار گیرد. در این خصوص باید گفت مواضع اعضای تیم ایرانی تاکنون چنین مساله‌ای را نشان نمی‌دهد و البته طبیعی است که اگر کسی به این سمت حرکت کند، نام و نشـــان کوتاه آمدن و تضییع منافع ملی برای همیشه بر پیشانی‌اش خواهد نشست.

لازم به تاکید است در این خصوص یک مقام ارشد وزارت خارجه آمریکا که نخواست نام وی گفته شود، روز جمعه ۲۰ فروردین اظهار داشت: «پافشاری ایران بر لزوم رفع تمام تحریم‌های دوران دونالد ترامپ می‌تواند مذاکرات برای احیای توافق هسته‌ای موسوم به برجام را به بن‌بست بکشاند.» او گفته بود آمریکا آماده برداشتن تحریم‌های ناسازگار با برجام اســـت، اما تحریم‌های به‌گفته او «مشـــروع» همچنان پابرجا خواهد ماند. رسانه‌های آمریکایی البته یکی‌دو روزی هست که با تمام قوا درحال پشتیبانی از این اظهارنظر هســـتند. برای مثال رویترز خبر داده که احتمال دارد گفت‌وگوها درصورت پافشاری ایران بر رفع همه تحریم‌های ۲۰۱۷ به این سوی به بن‌بست برسد.

درمقابل این حرف‌ها عباس عراقچی، معاون سیاســـی وزیر امور خارجه روز گذشته ضمن تاکید بر فهرست ۱۵۰۰ تایی تحریم‌های ضدایرانی که آمریکا برای بازگشت به برجام باید یکباره لغو کند، گفت که جز لغو همه تحریم‌ها و راستی‌آزمایی، هیچ راه دیگری وجود ندارد.

علاوه‌بر این، روز گذشته قالیباف، رئیس مجلس هم متذکر شد که دل بستن به رفع صوری یا ناقص تحریم‌ها، مانع به‌ثمر نشستن قانون «اقدام راهبردی برای لغو تحریم‌ها» خواهد شد. آمریکا اگر مدعی است می‌خواهد تحریم‌های ناقض برجام را لغو کند، باید فهرســـت آنها را اعلام کند تا قابل راستی‌آزمایی باشد. این حرف قالیباف البته از آن جهت مهم‌تر هم به‌نظر می‌رســـد که بر اعلام لیست تحریم‌های لغوشده برای راستی‌آزمایی هم تاکید دارد و می‌خواهد اجازه هرگونه فرار از آمریکا گرفته شود.

راستی‌آزمایی، آن هم ۲۴ ساعته؟

نکته دیگری که در مســـیر توافق احتمالی ایران با طرف غربی باید مدنظر باشـــد، ماجرای راستی‌آزمایی رفع تحریم‌ها است. بدین معنا که اگر توافق بر سر رفع همه تحریم‌ها صورت گرفت، تازه به نقطه‌ای خواهیم رسید که در آن ایران باید اقدام آمریکا را راستی‌آزمایی کند تا دوباره گرفتار ابهام‌هایی چون پی‌نوشت ۱۶ ضمیمه دوم برجام نشود. در این خصوص خبرگزاری ژاپنی کیدو گزارش داده که درصورت نهایی شدن توافق قرار است ابتدا آمریکا در بیانیـــه‌ای، لغو تحریم‌های دوره ترامپ را اعلام کرده و یک روز بعد، ایران در بیانیه‌ای دیگر بازگشت به تعهدات برجامی را آغاز می‌کند. این یک روز هم دقیقا همان فرصتی است که گفته شده ایران باید طی آن اقدامات آمریکا را راستی‌آزمایی کند.

خب در این زمینه یک سوال مهم مطرح است و آن اینکه اساسا ممکن اســـت ظرف ۲۴ ســـاعت این راستی‌آزمایی انجام شود؟ آنچنان که برخی اخبار نشان می‌دهد، پیش‌بینی‌ها برای امضای برخی توافقات طی ۲۴ ساعت پیش‌بینی‌شده صورت گرفته و حتی ممکن است چند فعل و انفعال بانکی هم در این بازه صورت بگیرد، اما خب همچنان این ســـوال مطرح است که چگونه می‌شود در این بازه همه یا بخش عمده‌ای از موضوعات را رصد و بررسی کرد. واقعیت این اســـت که ماجرای «تقریبا هیچ» که اعتراف تاریخی و بـــزرگ رئیس وقت بانک مرکزی درباره عایدی برجام برای ایران بود، دقیقا نتیجه همین تعجیل در مذاکره و توافق است؛ تعجیلی که تنها به ظواهر توجه دارد و دقت در لایه‌های بعدی مسائل را کنار می‌گذارد و از آنجا که شیطان در جزئیات است ممکن است هر کلاهی بر ســـر طرف ایرانی برود و چندین و چندسال مذاکره به تقریبـــا هیچ و خروج یکجانبه از توافق ختم شـــود. از این‌رو باید از همین اکنون محکم ایســـتاد و راهی برای ارزیابی دقیق و راستی‌آزمایی اقدامات آمریکایی‌ها پیدا کرد.

مکانیسم ماشه را تعیین تکلیف کنید

نکته آخر اما یک مساله دقیق و ضروری است. استفاده احمقانه آمریکا از مکانیسم ماشه نشان داد که این ابزار برای حیات توافق بسیار خطرناک است و هرآن ممکن است با استفاده نابجا و دروغین موجب فروپاشی توافق شود. از این‌رو تیم ایرانی برای اینکه بتواند از ادامه توافق اطمینان یابد، باید این ابزار را از دست طرف مقابل بگیرد؛ چیزی که حالا یک ضرورت بزرگ و غیرقابل گذشت است و برای بقای برجام باید حذف شود.

گفت‌وگو

قائم‌مقام اسبق وزیر امورخارجه در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

آمریکا گرفتار پارادوکسی شده که نهایتا ناچار به انعطاف در برابر ایران است

علیرضا شیخ‌عطار، سفیر اسبق ایران در آلمان و قائم‌مقام وزیر امورخارجه اسبق کشـــورمان در گفت‌وگو با «فرهیختگان» به تحلیل و ترسیم فضای موجود بین ایران و آمریکا در مذاکرات وین و موضوع پایان مهلت سه‌ماهه و تلاش ایالات‌متحده ناظر به این فرصت همزمان با فرارسیدن انتخابات در ایران پرداخت. مشروح این گفت‌وگو در ادامه از نظر می‌گذرد.

***

درصورت توافق در مذاکرات وین چه تحریم‌هایی باید از سوی آمریکا علیه کشورمان برداشته شود و شما فضای کلی درباره مذاکرات پیش‌رو و برجام را چگونه ترسیم می‌کنید؟

به نظر می‌رســـد آمریکا در دوره دولت جدید دچار یک پارادوکس شده است که ریشه آن به دوره ترامپ بازمی‌گردد. آن پارادوکس این است که از یک‌طرف دولت آمریـــکا یک تعهدی را در برجام داده بود اما از ســـوی دیگر ترامپ برخلاف عرف دیپلماتیک و سیاسی این تعهد را نقض کرده است.

در آن زمان تحلیل ترامپ این بود که مهره اصلی برجام، آمریکاســـت و اگر از این توافق خارج شـــود، شـــاکله برجام برهم می‌خورد و درعین‌حال ایران تحت‌فشار حداکثری تسلیم می‌شود اما چنین اتفاقی در طول چهار ساله ترامپ نیفتاد.

عدم ادامه برجام هم برای بایدن کار ساده‌ای نیست

همزمان بـــا انتخابـــات آمریـــکا بایـــدن و ســـایر منتقـــدان ترامـــپ اعـــلام کردنـــد کـــه سیاســـت فشـــار حداکثری ترامپ علیه ایران شکســـت خورده است اما این موضوع فقـــط یک‌طرف قضیـــه اســـت و ســـوال اصلـــی ایـــن اســـت کـــه آیا عـــدم ادامـــه برجام کار ســـاده‌ای اســـت؟ بحث این اســـت که کار بایدن بســـیار پیچیده اســـت؛ چراکه از یک‌طـــرف قدرت‌هـــای غیرآمریکایـــی در ایـــن کشـــور نفـــوذ بســـیاری دارنـــد که در رأس آنهـــا رژیم‌صهیونیســـتی اســـت و آنهـــا دشـــمن اصلـــی خـــود را نـــه فلســـطینیان بلکـــه ایـــران می‌داننـــد و ازایـــن‌رو به هر قیمتی تـــلاش دارند ایران را تضعیف و نهایتا نابـــود کننـــد، لـــذا فشـــار می‌آورنـــد تـــا از اهـــرم آمریـــکا به‌عنـــوان بزرگ‌تریـــن قـــدرت جهانـــی علیـــه جمهوری اســـلامی اســـتفاده کننـــد. همچنین رقبـــای داخلی بایدن نیز بعد از ریاســـت‌جمهوری او فشـــار می‌آورند و این یک رســـم اســـت که وقتی یک گـــروه روی کار می‌آیـــد، رقیـــب او ســـعی دارد به‌صـــورت مرتـــب از آنهـــا انتقـــاد کـــرده و او را تخریـــب کننـــد، لـــذا یکـــی از بهانه‌هـــای اصلـــی منتقـــدان بایـــدن این اســـت که ترامـــپ درحـــال تکمیـــل فشـــار حداکثری بر ایران بـــود اما دولت بایدن نگذاشـــت؛ این پارادوکس ســـختی برای دولت جدید آمریکاســـت. بنابراین بایدن از یک‌طرف مایـــل اســـت کـــه بـــه برجام بازگردد و از ســـوی دیگر برای این بازگشـــت نمی‌خواهد کـــه بهانـــه‌ای به دســـت اســـرائیل و مخالفان خـــود بدهد.

مطـــرح کردن قدرت منطقه‌ای و برد موشـــکی ایران نیز در همین راســـتا تعریف می‌شود؟

بله، در چنین شـــرایطی بایدن این موضوع را مطرح می‌کند که شـــرایط با سال ۲۰۱۵ تفاوت دارد و باید بحث‌های جدیدی علاوه‌بر آنچه در برجام توافق شده، روی کار بیاید که به‌طور مشخص عناوین آن مباحث را نیز تعیین کرده و به بحث نفوذ منطقه‌ای ایران، حقوق بشـــر و همچنین قدرت موشکی جمهوری اسلامی اشاره داشته است، بااین‌حال آمریکا نمی‌خواهد متهم به کاهش فشار حداکثری دوره ترامپ شود و درعین‌حال می‌خواهد خود را به مذاکره علاقه‌مند نشان دهد، بر همین اساس فرمول مذاکرات وین شکل گرفت.

ایران، آمریکا را وارد یک پارادوکس فشار کرده است

اما نکته مهم این است که تنها طرف بازی آمریکا نیست بلکه طرف دیگر ایران است که سیاســـتی اتخاذ کرده که به فشار آمریکا در این پارادوکس کمک کرده است، چراکه بسیار روشن و مبتنی‌بر عرف حقوقی و دیپلماسی بین‌الملل اعلام کرده، کشـــوری که از تعهد خارج شده باید به آن بازگردد و تعهدات خود را انجام دهد، البته این موضوع جدا از انتقاداتی است که به برجام وجود دارد. اما این موضوع یک بحث کاملا متقن حقوقی است که مبدع و مبدا آن مقام‌معظم‌رهبری بودند. این اســـتدلال به‌گونه‌ای اســـت کـــه افـــکار عمومـــی دنیـــا نســـبت بـــه آن جـــذب می‌شـــوند و آن را درک می‌کننـــد، حتـــی مقامـــات اروپایـــی نیـــز بـــر ایـــن نکتـــه تاکید دارنـــد، لـــذا آمریـــکا به‌دنبال یک راه‌حل میانه اســـت کـــه یکی از این مباحث، درس گام‌بـــه‌گام بـــود کـــه ایران بســـیار روشـــن این بحث را رد و تاکیـــد کرد، تنها یک گام و آن هـــم بازگشـــت بـــه برجـــام وجـــود دارد. همـــان برجام و با شـــرایطی که امضا شـــد، نـــه بیشـــتر و نـــه کمتـــر؛ درنتیجه کار آمریکا دشـــوار شـــده اســـت. لـــذا مذاکرات وین بـــا همیـــن فلســـفه پیگیـــری شـــد و چیدمـــان مذاکـــره نیـــز بـــه ایـــن صـــورت اســـت کـــه آمریکایی‌هـــا در اتـــاق دیگـــری قـــرار دارند.

آمریـــکا به‌دلیل پارادوکس ناچار بـــه انعطاف در برابر ایران از طریق اروپا شده است

بنابراین جمع‌بندی سخنان مهم این است که با توجه به مقاومت ایران و شکست فشار حداکثری، آمریکا ناچار خواهد بود انعطاف نشان دهد، هرچند این انعطاف‌ها برای آمریکا گران تمام شود و به همین دلیل آمریکایی‌ها برای پایین آوردن قیمت این انعطاف اروپایی‌ها را واسطه کردند تا شرایط با حفظ آبروی آنها باشد.

نظر شـــما درباره تـــلاش آمریکا برای پیش‌بردن رونـــد مذاکرات تا پیش از انتخابات و روی کار بودن دولت روحانی برای نهایی کردن توافق چیست؟

این روند بسیار طولانی خواهد بود و با یک یا دو جلسه به نتیجه نخواهد رسید و همان‌طور که خود مذاکرات برجام نیز چند ســـال طول کشید. اما اتفاق مهمی که افتاده و با زمان برجام متفاوت است اینکه از ایران یک‌صدا و یک‌نظر اجماعی بیرون می‌آید، درحالی که در آن زمان این‌گونه نبود.

به‌هرحال در آمریکا افراد سیاسی و آکادمیکی کـــه ایران را خوب می‌شناســـند، وجود دارنـــد کـــه می‌داننـــد بـــا رفتـــن و آمـــدن یـــک رئیس‌جمهـــور یـــک تصمیـــم استراتژیک ملـــی در ایـــن ســـطح تغییـــری نمی‌کند؛ چراکه این تصمیم، در ســـطح نظـــام و بالاتریـــن مقامـــات درحـــال پیگیـــری اســـت. بنابرایـــن چـــه روحانـــی باشـــد چـــه نباشـــد، موضعـــی کـــه مقام‌معظم‌رهبـــری صراحتـــا اعـــلام کردنـــد و همـــه حتـــی خـــود روحانـــی هـــم بـــه اصطـــلاح پشـــتیبانی کردنـــد، همین خواهـــد بـــود، بنابراین آمریکایی‌هـــا اینقـــدر عاقـــل هســـتند کـــه بداننـــد در ایـــن دو ســـه ماه با عوض شـــدن رئیس‌جمهـــور اتفـــاق خاصـــی نمی‌افتـــد.

موضوع دیگر بحث راســـتی‌آزمایی ایران اســـت و به نظر می‌رســـد دولت به‌نوعـــی راســـتی‌آزمایی را تقلیل می‌دهد، ایران باید چـــه مواردی را مورد راستی‌آزمایی قرار دهد؟

این مسائل بحث‌های فنی و بسیار روشن است و دیگر یک بحث سیاسی نیست، راســـتی‌آزمایی اینکه هرکدام از طرفین به تعهدات‌شان پایبند بودند یا نه، دقیقا یک بحث فنی است و خیلی راحت‌تر از بحث‌های سیاسی به توافق می‌رسند.